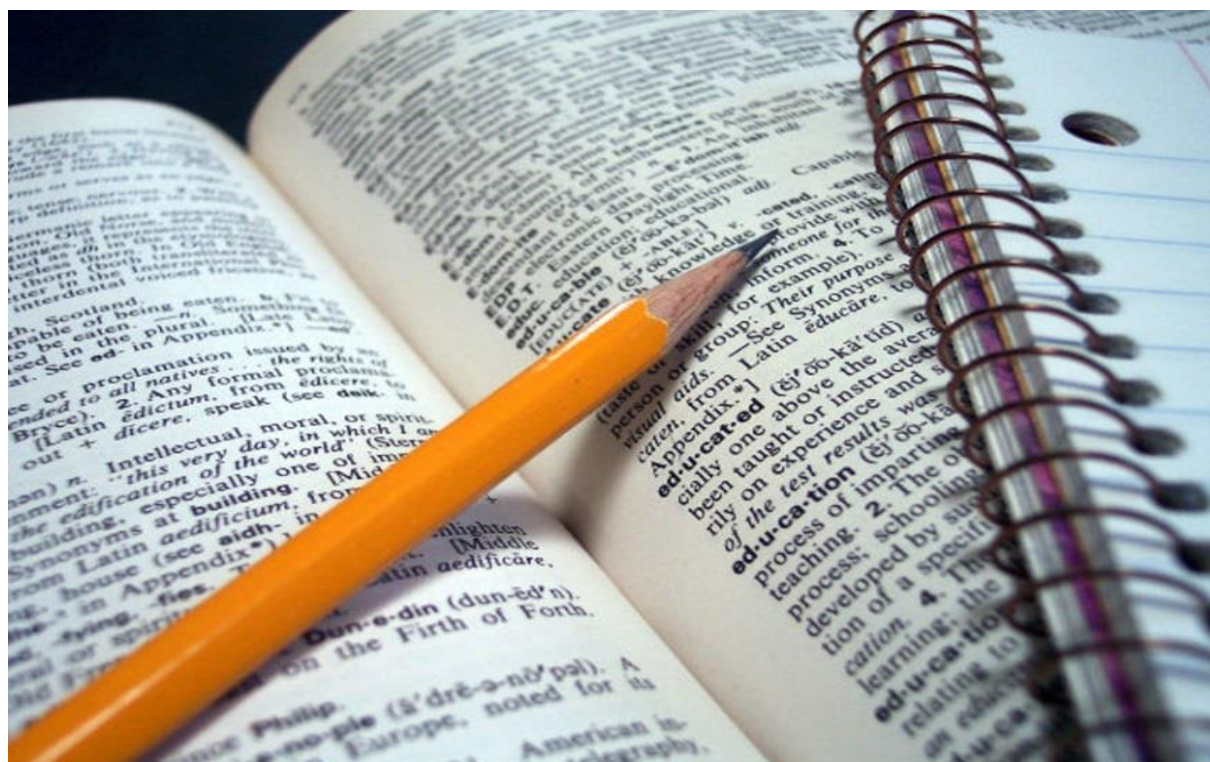

EDICE JAZYKY

PROBLEMATICKÁ SLOVA V ANGLIČTINĚ

česko-anglický slovník

Jozef Petro

Jindřichův Hradec

HALLOENGLISH.CZ

2013

Tato elektronická publikace může být užívána pouze v podobě, v jaké byla stažená ze serveru na počítač kupujícího. Jejím kopírováním, šířením, pronájemem, půjčováním, konverzí do jiných formátů a umístováním na internetové servery bez souhlasu autora se dopouštíte trestného činu.

PROBLEMATICKÁ SLOVA V ANGLIČTINĚ

česko-anglický slovník

Jozef Petro

Jazyková spolupráce / English language consultants

Maria Lechman

Mark Lechman

Jako e-book vydalo nakladatelství Jozef Petro – HALLOENGLISH.CZ, Pravidova 837/II.,

377 01 Jindřichův Hradec

e-mail: skola@halloenglish.cz

www.halloenglish.cz

Fotografie na obálce: morgueFile Free Photo Archive

Fotografie: autor, Wikimedia Commons

Počet stran: 203

Vydání první 2013

Copyright © Jozef Petro 2013

ISBN 978-80-87951-00-2

O autorovi

Jozef Petro

Jazykový lektor, publicista a překladatel. Absolvent Filozofické fakulty, oboru anglistika a germanistika s dlouholetými zkušenostmi s výukou angličtiny, němčiny, ruštiny a španělštiny u nás i v cizině. Zakladatel a spolumajitel jazykové školy Hallo English.

Je autorem jedné z prvních knih u nás věnované internetu a cestování, která vyšla v roce 2002 pod názvem **Internet a cestování**, dále napsal **Výkladový slovník Internetu** a více než 20 turistických průvodců, které vycházely v češtině a němčině.

Slovník problematických slov v angličtině vychází z dlouholetých zkušeností autora jako lektora angličtiny a je založený na špatných překladech, nesprávných formulacích a transferu českého způsobu

myšlení a vyjadřování, tak jak je autor měl možnost poznat u svých studentů během hodin angličtiny.

Acknowledgements

I would like to express my sincere gratitude to Mr Edward Keene for his helpful advice concerning English usage in the UK. I would also like to extend my gratitude to Mrs Maria Lechman and Mr Mark Lechman for their help with usage of English in the USA.

Slovo úvodem

Nejlepším přítelem každého, kdo se učí cizí jazyk je slovník. Klasické překladové dvojjazyčné slovníky nabízí překlad slov z jednoho do druhého jazyka a najdete v nich více než jeden anglický/český ekvivalent českého/anglického výrazu. Nenajdete tam ale nic o konotaci těchto slov, tedy vysvětlení různých významů slova a kontextu, ve kterém to konkrétní slovo můžete použít. Cílem tohoto slovníku je pomoci vám najít ten správný anglický ekvivalent a to vysvětlením jeho různých významů a kontextu, kde se používá. Heslář slovníku je omezený na tzv. problematická slova, tedy ta slova, která nám Čechům dělají problémy. Výběr těchto problematických slov vychází z dlouholeté praxe autora jako lektora angličtiny.

K problematickým slovům patří především slova, která mají stejný nebo podobný anglický ekvivalent, jejich konotace (viz dále) je ale jiná. Tak například české slovo autobus si každý přeloží jako anglické slovo *bus*. Takže českou větu **Jeli jsme do Itálie autobusem** většina lidí přeloží *We went to Italy by bus*. Jenomže v britské angličtině se slovo *bus* používá jenom, když se mluví o městské dopravě. V meziměstské dopravě a na dovolenou lidi přepravuje *coach*.

Dále tady najdete výrazy, které zní v češtině a angličtině podobně, které ale v angličtině znamenají něco jiného než v češtině. Chcete říci např. **aktuální** a automaticky vás napadne anglické slovo *actual*. Jenomže anglické slovo *actual* znamená **skutečný**, české slovo **aktuální** se řekne *present* nebo *current*.

Existují také česká slova, která nemají přesně odpovídající anglický výraz. Tak například **puberták**. Do angličtiny toto slovo sice přeložíme jako *teenager* nebo *adolescent*. Tyto výrazy jsou ale v angličtině významově neutrální, zatímco české slovo puberták je spíše negativní. Také české slovo **černoch**, které je neutrální, nemá anglický ekvivalent. V americké angličtině se pro americké černochoy používá výraz *African American*. Jak ale mluvit o lidech tmavé pleti, kteří žijí ve Velké Británii nebo u nás? Jsou to *African English*, *African Britons* nebo *African Czechs*?

Do této kategorie problematických slov patří také **názvy českých jídel**. Anglická kuchyně se od té české podstatně liší a proto se anglické ekvivalenty českých jídel hledají těžko.

Každodenní fráze, které člověk při komunikaci v angličtině často potřebuje, v překladových slovnících také obvykle schází. Tak třeba, jdete s někým na pivo a chcete mu říci, že ho zvete. Jak mu to sdělit? Napadne vás asi česká věta **Zvu tě**. Pokud ale neznáte obdobný anglický výraz, tak asi tuto větu přeložíte a řeknete *I am inviting you* nebo *I invite you*. To je ale nesmysl.

K problematickým výrazům patří také názvy různých českých institucí. Pokud anglicky umíte tak si je samozřejmě můžete přeložit. Hodně názvů se dá ale přeložit více způsoby, přičemž gramaticky každý z nich může být správný. V našem slovníku proto najdete také **oficiální názvy českých krajů, ministerstev, státních organizací, úřadů a institutů** v angličtině.

Autor

Spisovná čeština a spisovná angličtina

Dovolte abych pointu, řekl hned na začátku. Spisovná čeština existuje, spisovná angličtina neexistuje. To je blbost, řeknete si. Tak se na to podívejme podrobněji.

Říci, co je v angličtině správné a co ne, je někdy dost obtížné. Pro nás to zní trochu nepochopitelně, ale je to tak. Na rozdíl od situace u nás, v Německu, Španělsku, Francii, Itálii a dalších zemích, kde nad „čistotou jazyka“ bdí nějaká, většinou státní instituce, ve Velké Británii, USA, Austrálii a na Novém Zélandu neexistuje instituce, která by určovala, co je v angličtině správné a co ne. To musí být bordel, řeknete si. Opak je pravdou. Podívejme se nejdříve na to, jak to vypadá s jinými jazyky.

Blbej nápad

U nás nad čistotou češtiny bdí Ústav pro jazyk český Akademie věd. Je to vědecké pracoviště, které zkoumá současnou i minulou češtinu, vydává slovníky a další příručky a stanovuje co je v češtině správné a co ne. Poslední pravopisná reforma proběhla u nás v roce 1993 a zatímco před ní si děti hrály **s balónem**, po ní si musí hrát **s balonem**. Písmeno O musí sice psát krátce, ale vyslovovat ho mohou krátce i dlouze. Důvod? Zná jenom pánbůh.

Až si s míčem děti přestanou hrát, budou se moci rozhodnout, jestli se budou učit o **renezanci** nebo **renesanci**. Pánové lingvisté totiž rozhodli, že obojí je správné, i když renesance píše málokdo. Google vám vygoogluje (nebo vygugluje?) 210 milionů výskytu slova renesance oproti 3 200 výskytům ortografie ve tvaru renezance.

Tak to prostě chodí a to nejenom u nás. V klidu kanceláře si jazykovědci něco vymyslí, odůvodní a vydají pravidla závazná pro všechny. A my „Novákové“ se jim musíme přizpůsobit, samozřejmě pokud chceme mluvit spisovnou češtinou. Cítíme sice, že to co se nám vnucuje je **blbej nápad**, ale pokud to pánům lingvistům budeme chtít oficiálně sdělit, musíme napsat: **To byl blbý nápad**.

Koncovka EJ místo dlouhého Ý není totiž v přídavném jménu gramaticky správná, i když ji většina lidí používá. Proč ji používáme? Protože se jedná o přirozený vývoj jazyka, kdy se v průběhu staletí dlouhé samohlásky mění na dvojhásky a naopak. A teď zrovna čeština dorazila do období, kdy se dlouhé Ý mění na dvojhásku EJ. V lingvistice mluvíme o diftongizaci a monoftongizaci hlásek. A zatímco „Novákové“ dlouhé koncové Ý již diftongizovali, to je používají místo Ý koncovku EJ, do komůrek lingvistů určujících co je spisovné a co ne, tato změna ještě nedorazila. A teď pohled za Šumavu.

Ketchup nebo Ketschup

V osmdesátých letech 20. století několik desítek germanistů z tehdejší Spolkové republiky Německo, Německé demokratické republiky, Švýcarska a Rakouska založilo pracovní skupinu s cílem připravit pravopisnou reformu němčiny.

V roce 1985 byl návrh nového pravopisu němčiny připraven. Pak se do práce pustily komise ministerstev a různých institutů. Uplynulo dalších 11 let než se pánové politici a úředníci v roce 1996 domluvili, že několikrát přepracovaný návrh uvedou do praxe a to s účinností od roku 1998. Veřejnost zatím moc netušila, co se na ni valí.

Až se to provalilo, začaly diskuse a protesty. Do čela protestů se postavilo několik stovek spisovatelů a vědců. Nic to nepomohlo. Politici si zpívali po svém. Podle ankety *Allensbachova institutu pro*

demoskopii bylo v roce 1997 **proti reformě 70 % Němců, 20 % byla reforma ukradená a pouze 10 % s ní souhlasilo**. O zavedení reformy musel dokonce rozhodovat německý ústavní soud, který rozhodl, že reforma platit bude. Nakladatelství si mnula ruce a tiskla slovníky a německou klasiku podle nových pravidel rychlostí, jako když Baťa sekal cvičky. Byznys prostě kvetl. Některé spolkové země se ale postavily proti a lid také nebyl spokojen. Politici, jak je to ostatně zvykem, začali zřizovat komise, které reformu vylepšovaly a vylepšovaly a kromě jiného řešily tak důležité problémy jako je to, jestli se bude v budoucnu psát Ketchup nebo Ketschup.

Přes rozhodnutí Ústavního soudu Němci pořád debatovali o smysluplnosti nového pravopisu. V roce 2004 se našťvalo několik největších německých mediálních domů, mezi nimi také Axel-Springer-Verlag, kromě jiného vydavatel Bildu, nejčtenějších novin Německa a prohlásily, že se vrací k staré ortografii. Politici – jak jinak – dále jednali, pravidla vylepšovali a hledali průchozí variantu až se nakonec domluvili. Přesto dvě země (Severní Porýní-Vestfálsko a Bavorsko) dostaly dočasnou výjimku pro zavedení nového rukopisu. To znamenalo, že ve školách se učil nový pravopis, ale používat se mohl i starý. Nakonec těmto dvěma zemím bylo povoleno, že zavedení nových pravopisných pravidel mohou odsunout na neurčito. Situace jako v Kocourkově.

V roce 2006 byla nakonec přijata třetí verze pravopisné reformy, kterou nakonec přijaly i stávkující spolkové země a již zmíněná nakladatelství.

Konec dobrý, vše dobré. Zdání ale klame. Některá nakladatelství po určité době některá ortografická pravidla odmítla a vytvořila si vlastní firemní pravidla co a jak psát. A co na to lidé? *Allensbachův institut pro demoskopii v roce 2008 zjistil, že pouze 9 % tázaných souhlasí s reformou, 55 % ji odmítá a těm ostatním je to šuma fuk*. Přes desetiletou masáž o nutnosti reformy, politici lid nepřesvědčili. Tak to byl příklad jazykového vývoje pod taktovkou politiků.

Jak mail válčil s courrielem až se zrodil mél

A teď se podíváme na to, jak to vypadá pod taktovkou vědců ve spojení s politiky. Ve Francii nad čistotou francouzštiny bdí tzv. Nesmrtelní. To jsou členové *Academie française*, nejvyšší francouzské akademické instituce založené již v roce 1635, kteří se zabývají kromě jiného také francouzským jazykem. Starým pánům leží v žaludku zejména *franglais*. *Franglais* je novotvar složený ze slov *française* (francouzština) a *anglais* (angličtina), který vytvořil francouzský lingvista Max Rat a který se poprvé objevil v roce 1959 v novinách *France-Soir*. Používá se pro označení francouzštiny promíchané anglickými slovy a výrazy. Proč se akademikům nelíbí anglická slova ve francouzštině? Francouzština se prý stává příliš heterogenní a Francouzi jí přestávají rozumět.

Do čela boje proti anglickým výrazům se postavili, jak jinak, francouzští politici v spojení s akademiky. První výstřel z děla zamířil v roce 1970 na anglické slovo *software*, pro které nějaká ministerská komise vymyslela výraz *logiciel*. Rána byla úspěšná a slovo se chytlo, takže Francouzi dnes používají *logiciel microsoft*. Psal se rok 1983, když úředníci zamířili na tehdy populární *walkman* a vymysleli pro něj francouzský výraz *baladeur*. Mise byla splněná a *baladeur* se také ve francouzštině chytil. Jak známo s úspěchem roste chuť.

V roce 1977 bylo proto vydáno nařízení o zákazu používání anglických slov v úředních dokumentech. Kdo zná Francouze a jejich přístup k nařízením tuší jak to dopadlo. Nařízení žilo svým životem a život Francouzů šel po starém a také používání anglických slov ve francouzštině.

To politiky namíchlo a v roce 1994 schválili zákon upravující používání francouzštiny. Podle jeho předkladatele tehdejšího ministra kultury se mu říká *loi Toubon*. Jak je to u zákonů zvykem odvolává se na francouzskou ústavu, deklaraci lidských práv a další listiny chránící *la grand nation*. Cílem zákona je obohacení francouzského jazyka, zavedení povinnosti používat francouzštinu a ochrana francouzštiny.

Aby francouzština byla obohacována správně vznikla při úřadu ministerského předsedy *Commission générale de terminologie et de néologie* (Všeobecná komise terminologie a neologizmů), která k pobavení všech Francouzů vymýšlí nová francouzská slova, která nikdo nepoužívá.

Tak bylo „zrušeno“ anglické slovo *e-mail* a nahradilo ho francouzské *courriel*. Aby to Francouzi ale neměli tak jednoduché *courriel* se nedá používat před elektronickou adresou, tam se musí psát *mél*. A hned byla francouzština díky byrokratům obohacena ne o jedno ale dokonce o dvě slova. Útok byrokratů nepřežil ani *chat*. Asi proto, že to ve francouzštině znamená kočka. Místo toho bylo nařízeno francouzské slovo *bavardage* (plkání). Konotace tohoto slova ale je, že se jedná o mluvení „naživo“ ne na internetu. Na pomoc přišli stejně zapálení lingvisté z francouzsky mluvící části Kanady z *Office québécois de la langue française*, kteří vytvořili slovo *clavardage* odvozené od slova *clavier* tj. klávesnice a *bavardage* (plkání). Francouzi tak musí plkat klávesnicemi. K dalším „nařizovaným“ slovům patří *vacance*, coby náhražka anglického slova *week-end*, *informatique en nuage* (*cloud computing*) a *memoire vive* (paměť RAM). K dalším nápadům bojovníků proti anglicismům patří výrazy *baladodiffusion* nebo *diffusion pour baladeur* místo slova *podcasting*. Anglické slovíčko *cookie* by také mělo zmizet z francouzštiny, protože úředníci místo něj vymysleli „svědka spojení“ (*témoin de connection*) a z toneru se stal „inkoust v prášku“ (*encre en poudre*). Tak takhle pracují jazykoví komisaři ve Francii.

Na rozdíl od situace ve Francii, kde politici, jazykovědci a členové různých komisí na ochranu francouzského jazyka vymýšlí nová slova a snaží se je vnutit lidem, lingvisté v zemi Shakespeara jdou na to naopak. Nové slovo se musí nejdříve uchytit v reálném životě, až pak je zaneseno do *Oxford English Dictionary* a tím se stane oficiálně součástí angličtiny.

Marmeládová válka

A abych nezapomněl ještě na EU. Tam pracuje také hodně géníů, kteří se z nedostatku činnosti míchají do všeho. Jazyk samozřejmě není výjimkou.

Tak například před pár lety stanovili směrnici nejenom to, co je marmeláda a co džem, ale také jak se to bude v němčině nazývat. Podobně jako v češtině také v němčině se ovocné polotekuté směsi lidově po staletí říkalo marmeláda (*Marmelade*). Tak to bylo alespoň do roku 2001. Tento výraz se používal jak v Německu, tak i v Rakousku. Švýcarská němčina používá slovo *Konfitüre*, výraz odvozený z francouzštiny. Úředníci EU ale nařízením, které nese název, *Směrnice rady 2001/113/ES ze dne 20. prosince 2001 o ovocných džemech, rosolech a marmeládách a kaštanovém krému určených k lidské spotřebě* (takový název nevymyslíš), rozhodli, že to co po staletí v němčině bylo *Marmelade* se ze dne na den stalo *Konfitüre*.

Důvod? Německé slovo *Marmelade* se podle tohoto nařízení může používat pouze pro ovocné směsi z citrusového ovoce (při rozhodování se vycházelo z anglického jazykového úzusu), jiné ovocné směsi budou *Konfitüre*. A hned vznikla mezi rakouskými výrobci a konzumenty marmelád revoluce.

Rakušané nakonec na tanky nenasedli a Brusel nedobyli. Eurokrati to vyřešili po svém a to udělením výjimky. Tak se v rakouské němčině může nadále používat slovo *Marmelade*.

Rumová revoluce

Nám zase evropská jazyková brigáda nařídila, že **rum není rumem**, protože není vyroben z cukrové třtiny. Zajímavé je, že stejná jazyková brigáda povolila Němcům a Rakušanům používat slovo rum pro jejich rum. Jmenuje se sice *Inlandsrum* a vysvětlení také existuje. Bylo by to ale na dlouho. Tak jsme si trochu pohráli se slovy a vzniklo nové české slovo **tuzemák**. Evropa je spokojená a my pořád objednáváme a pijeme **rum**. Nebo jste slyšeli v hospodě větu **Franto, dej nám sem dva tuzemáky?** Tak to bylo několik příkladů toho, jak to vypadá, když se do jazyka začnou míchat politici.

A co na to Angličané, Američané a protinožci?

Ti to nijak moc neřeší. S radostí používají francouzská slovíčka a výrazy jako např. *cuisine, moustache, brochure, Bon appetit, joie de vivre*, také německé *Weltanschauung, Wunderkind, Weltschmerz, Kindergarten* a další najdou v angličtině své uplatnění, podobně jako španělské *patio, macho, junta* a mnoho dalších slov z jiných jazyků. Dokonce i český způsob podnikání zvaný **tunelování** našel svou cestu do *Oxford English Dictionary* a slovo *tunneling* se po *robotu* Karla Čapka stalo druhým českým slovem, které angličtina převzala.

Co vlastně je spisovná angličtina? Spisovná angličtina, tak jak my chápeme slovo spisovný – tj. v souladu se souborem závazných pravidel – vlastně neexistuje. Sami Angličané mluví o *formal English* a *informal English*.

Formal English nebo podle některých lingvistů *standard English* (**standardní angličtina**) je „angličtina, která se používá na veřejnosti při oficiálních příležitostech buď v psané formě nebo ve veřejných proslovech“¹. Řečeno jinak jedná se o angličtinu používanou zejména v písemné formě v úředním styku, v knihách, novinách a jiných médiích. Co je pro ni typické? Věty jsou delší a komplikovanější než v hovorové angličtině, částečně používá jinou slovní zásobu. Standardní angličtina (*formal English*) se na rozdíl od hovorové angličtiny (*informal English*) více drží pravidel.

Informal English (**hovorová angličtina**) je zase „angličtina používaná při soukromé komunikaci, v osobních dopisech a běžné komunikaci na veřejnosti“². Na rozdíl od psané standardní angličtiny v ní existují volnější pravidla a také rychleji reaguje na změny a „módní trendy“ v jazyce. Používaná slovní zásoba je kratší, používají se frázová slovesa, věty často nejsou ukončené, slova se někdy opakují, obzvláště mladí lidé hodně používají „slovní vycpávky“.

Obě angličtiny jsou považovány za rovnocenné. Tady se s anglickým a americkým chápáním angličtiny neshodneme. My chápeme jazyk trochu jinak. U nás se většinou tato problematika chápe tak, že spisovná čeština je správná a hovorová nesprávná.

Pokud si ale myslíte, že v angličtině můžete mluvit jak chcete, tak to se mýlíte. Pravidla v angličtině existují, i když výjimek je asi více než pravidel. I přesto, nebo právě proto, že angličtinu nikdo neřídí, jazyková pravidla se rychle mění a přizpůsobují životu kolem nás. U většiny jiných jazyků je to právě naopak a život se musí přizpůsobovat pravidlům vymyšleným v komůrkách lingvistů.

^{1,2} *The Oxford Guide to the English Language*, Guild Publishing, London 1987

Co je správná angličtina? Když to zjednodušíme, tak správná angličtina je ta, kterou mluví lidé. Co se prosadí mezi lidmi, to se považuje za správné. Je pravdou, že z gramatického hlediska to občas není správné, ale časem se to za správné začne považovat nebo se to minimálně začne akceptovat.

Jazykový transfer a konotace

Teď si vysvětlíme dva pojmy, které jsou důležité pro pochopení toho, jak fungují v jazyku slova. Tím prvním je **jazykový transfer** a tím druhým **konotace**.

Co je vlastně jazykový transfer? Zjednodušeně řečeno, jedná se o přenos z jednoho jazyka do druhého. Přenáší se výslovnost hlásek, gramatické struktury a slovní zásoba. Transfer je jev velice častý, a to zejména u začátečníků, kteří v první fázi studia cizího jazyka překládají své myšlenky ze svého mateřského jazyka do angličtiny. Protože s cizím jazykem začínají, slovní zásobu neovládají a také neví jak funguje gramatika, nic jiného jim vlastně ani nezbývá.

Výslovnost

Počet hlásek v jednotlivých jazycích se liší a proto se často stává, že některé hlásky v jednom jazyce jsou a v druhém zase ne. Je celkem logické, že student konkrétního jazyka má problém vyslovit hlásky, které v jeho rodném jazyce nejsou. V našem případě jsou to zejména anglické hlásky [æ, ə, ð, θ, ŋ], které v češtině nemáme. Ale i ty ostatní zní trochu jinak než obdobné české hlásky. Člověk proto často slyší něco jiného, než to co bylo řečeno. Slyší hlásku, která se nejvíce podobá hlásce v jeho jazyce. Abych byl konkrétní. Hlásku, která se přepisuje znakem [æ] může někdo slyšet správně jako [æ] nebo nesprávně jako [e] nebo [a]. Když slyší [æ], tak správně pochopí, že vyslovené slovo je např. *bad* (špatný). Pokud ale slyší [e], tak to slovo vyhodnotí jako *bed* (postel), pokud slyší [a] tak slyší slovo *bud* (poupě).

Gramatické struktury

Každý jazyk funguje jinak, a proto se většina gramatických struktur nedá převádět z jazyka do jazyka. Zatímco struktura oznamovací české věty může být podmět-přísudek-předmět nebo předmět-přísudek-podmět **v anglické oznamovací větě je možná pouze struktura podmět-přísudek-předmět**. Čech může říci **Policajt zabil zloděje** nebo **Zloděje zabil policajt**. V každém případě je to zloděj, kdo je mrtvý. Když Čech bude překládat doslovně první větu vyjde mu v angličtině věta *The policeman killed the robber*. Mrtvý je tady zloděj. Když ale přeloží doslovně druhou větu, dostane *The robber killed the policeman* a v tomto případě zůstane před bankou ležet mrtvý policajt. Použitím české struktury věty předmět-přísudek-podmět se v angličtině zcela změnil význam věty.

Často se vyskytujícím problémem je také transfer českých předložek do angličtiny. V češtině řekneme **Mohu mluvit s Nancy?**, Angličan se zeptá *Can I talk to Nancy*. V češtině používáme předložku „s“, v angličtině zase „to“. **Setkal jsem se s Nancy včera** hodně Čechů přeloží jako ~~*I met with Nancy yesterday*~~. Jenomže správně to je **I met Nancy yesterday**. Britská angličtina nepoužívá po slovese *meet* žádnou předložku, americká angličtina ale používá podobně jako čeština předložku „s“.

Slovní zásoba

Nejvíce nás v tomto slovníku bude zajímat transfer slovní zásoby. Existují slova, která jsou jednoznačná, a s těmi problém není. Existuje ale také hodně problematických slov. České a anglické jablko jsou víceméně stejné produkty a proto tady při překladech k omylu nedochází. Něco jiného je ale koleno. Části lidského těla se studenti učí již v začáteční fázi výuky angličtiny a proto většina studentů slovo **koleno** (*knee*) v angličtině zná. Když tedy půjdete na ostrovech k lékaři a řeknete mu, že vás bolí *knee*, bude to v pořádku a k omylu nedojde. Když si ale budete chtít objednat v restauraci vepřové koleno a po konzultaci se slovníkem si objednáte ~~*pork knee*~~, budou se na vás dívat trochu divně. V tom lepším případě vás budou považovat za podivína, v tom horším za kanibala, který jí

lidská kolena. **Vepřové koleno** v restauraci se totiž řekne *pork knuckle*. Český instalatér bude také vypadat jako trubka, když svému anglickému zákazníkovi sdělí, že si musí nechat vyměnit *knee* tj. své koleno. Pro anglického instalatéra je **koleno na trubce** totiž *elbow*, v českém překladu **loket**. Tak tímto způsobem vzniká *Czechglisch*.

Co je Czechglisch?

Slovem *Czechglisch* popřípadě *Czeenglish* se označuje angličtina, do které Češi přináší prvky ze své mateřštiny, čímž vznikne anglický výraz nebo věta, která není správná. Angličan nebo Američan většinou, i přes chyby pochopí, co jeho partner myslí. Může ale dojít k situaci, že sdělení bude pro něj nesrozumitelné nebo legrační nebo ho pochopí zcela jinak. Vyhnout se nedorozumění a často i trapným situacím můžete, když se budete učit idiomy, pevné fráze a části vět nazpaměť a omezíte překládání českých myšlenek do angličtiny na minimum.

Co je konotace?

Konotace je náznak jiného významu určitého slova, než je jeho prvotní význam. Jedná se o velice důležitý aspekt významu slova, kterým se ale překladové slovníky moc nezabývají. Když budete někomu chtít anglicky říci, že jste bydleli v levném hotelu, je celkem pravděpodobné, že řeknete *We stayed at a cheap hotel*. Slovo *cheap* je docela známé a učí se již v začáteční fázi studia angličtiny, každý ho proto zná. Také ve většině slovníků ho najdete hned na prvním místě.

Slovníky samozřejmě neříkají nic o konotaci. A právě slovo *cheap* má negativní konotaci, tedy jakousi druhou významovou úroveň. Naznačuje, že ten hotel byl špatný, starý, špinavý, personál drzý, pivo teplé, kafe studené, teplá voda netekla a jídlo stálo za starou bačkoru. Pokud byl váš hotel celkem akceptovatelný, bylo by vhodnější použít slovo s neutrální konotací, kterým může být např. slovo *inexpensive*: *We stayed at an inexpensive hotel*.

Jak tento slovník používat

Problematická slova a výrazy jsou řazeny abecedně. U víceslovných výrazů hledejte podle podstatného jména nebo slovesa, pokud tam nejsou, podle přídavného jména, příslovce nebo předložky. Kromě vysvětlení obsahuje většina slov hesláře také příklady. Nejdříve jsou zařazené jednoduché věty a výrazy, pak najdete příklady z anglických významových slovníků. Tyto příklady jsou určeny těm, kteří s angličtinou začínají. Pro pokročilejší uvádíme příklady z anglického a amerického tisku, knih, různých webových stránek, televize a filmů. Vyhledávat jednotlivá hesla můžete také pomocí obsahu, který najdete na konci knihy.

Ukázky, které pochází z titulků jednotlivých článků nebyly upravovány a jednotlivá slova jsou proto psána s velkými písmeny.

Zkratky užití ve slovníku

CDO – Cambridge Dictionaries

LDCE – Longman Dictionary of Contemporary English

OALD – Oxford Advanced Learner's Dictionary

OED – Oxford English Dictionary

Seznam rámečků

KTERÉHO ADVOKÁTA?.....	15
PAIN nebo ACHE?	22
CZECHIA, BOHEMIA, CZECH LANDS.....	29
MAKE nebo DO	35
WATCH, SEE nebo LOOK.....	38
HANDSOME WOMAN a PRETTY MAN?	48
LAKE nebo JEZERO	61
SOUTH BOHEMIA, SOUTHERN BOHEMIA nebo southern BOHEMIA	63
I LIKE YOU anebo JÁ ÍBÍBIT TEBE.....	74
MUST a MUSET.....	85
OBJEDNÁVÁME PIVO.....	104
PIVOLOGIE	105
PLEASE a THANK YOU	113
MÁM RÁD PŘÍRODU	116
LEND nebo BORROW	117
LISTEN nebo HEAR.....	129
TELEFONOVÁNÍ PRO POKROČILÉ.....	140
LUNCH, DINNER, SUPPER nebo TEA	153
VDAVKY a PŘEDLOŽKY	166

A

absolvovat univerzitu

graduate [grædʒueit (sloveso), grædʒuət (podst. jméno)]

Způsobů jak sdělit, že jste absolvovali univerzitu je několik. **Univerzitu jsem absolvoval v roce 2000** bude v angličtině *I graduated in 2000*, **Vystudoval jsem češtinu** se řekne *I graduated in Czech studies* a **On vystudoval Karlovou univerzitu** bude *He graduated from the Charles University*.

Anglické sloveso *graduate* používáme v britské angličtině pro sdělení o ukončení vysoké školy a to zejména pokud se jedná o bakalářské studium. Výraz *He is a graduate in history* můžeme přeložit **On vystudoval dějiny** a *He is a graduate from the Charles University* bude zase **On vystudoval Karlovou univerzitu**.

V americké angličtině se *graduate* používá také pro ukončení střední školy (*high school*). Odvozená podstatná jména jsou *undergraduate*, což znamená student, *graduate* je ten, kdo má studium za sebou a *postgraduate* je zase ten, kdo má titul magistra a pokračuje v dalším studiu s cílem získání vědecké hodnosti doktora filozofie (v minulosti nazývané postgraduální studium). V hovorové americké angličtině se používá místo *graduate* výraz *grad*.

Příklady

- **He graduated from Harvard this year.** – OALD
- **Only three students graduated in Czech studies last year.** – OALD
- **He is a graduate in physics, mathematics, and economics from the Hebrew University of Jerusalem and Stanford University.** – Wikipedia
- **Which countries have the highest proportion**

of female graduates? – *The Economist*, 13, 9. 2011

- **It is open to graduate students writing theses or dissertations on any aspect of early American history.** – *University of Wisconsin-Madison*
- **The Sandoway Fellowship in History, established in 2004 by Roger and Anne Blattberg, is a one-semester fellowship that supports a History graduate student ...** – *University of Wisconsin-Madison*

advokát

lawyer, solicitor, barrister, advocate, defence attorney, counsel, counselor

Vzhledem k rozdílu mezi našim právním systémem a britským není vhodné, když mluvíme o situaci u nás používat specifické britské termíny. Ideálním anglickým termínem bude označení *lawyer*, což znamená **právník**. Viz také rámeček.

Příklady

- **The lawyer representing Jaroslav Lizner in his bribery trial has asked that Prague 7 Judge Radek Hartmann be taken off the case.** – *The Prague Post*, 4. 10. 1995
- **We are preparing an amendment to the advocacy law,' said Karel Cermak, chairman of the Czech Chamber of Lawyers.** – *The Prague Post*, 30. 12. 1992
- **Dr. Richard Myslíl, a property lawyer in Prague, said the process is...** – *The Prague Post*, 15. 9. 1999
- **Ms. Nagyova's lawyer told the Czech news media that she had ordered the surveillance to protect Mr. Necas's wife...** – *The New York Times*, 4. 7. 2013
- **I had advised against interrogating him without a counsel...** – *Al Jazeera English*, 28. 1. 2013
- **A counsel or a counselor gives advice, particularly in legal matters. It is a title often times used interchangeably with the title of**

lawyer. – Wikipedia

• Kelly was Facebook's first **general counsel** and chief privacy officer, from 2005 to 2009. – *The Washington Post*, 30. 10, 2013

- **Agrární komora**
Agricultural Chamber

Oficiální název české instituce.

Příklady

• The protest by around 1,600 slow-moving tractors and other agricultural machines was organized by the **Agricultural Chamber** of the Czech Republic... – *The Prague Post*, 30. 5. 2012

KTERÉHO ADVOKÁTA?

Britská angličtina má dva základní výrazy pro **advokáta**: *solicitor* a *barrister*. Právní systémy v zemích, kde se mluví anglicky se ale liší a s nimi také role těchto dvou typů advokátů a používané slovo. Zjednodušeně se dá říci, že původně byl *solicitor* advokát, který klienty mohl zastupovat pouze u soudu prvního stupně. U odvolacích soudů a nejvyššího soudu klienty mohl zastupovat pouze *barrister*. Výraz *counsel* se používá často, když mluvíme o nějaké konkrétní kauze, slovo *advisor* se v britské angličtině považuje za staromódní. Ve Skotsku, Indii, Jižní Africe a na ostrovech Jersey, Guernsey a Isle of Man se místo slova *barrister* používá slovo *advocate*. V americké angličtině se advokát řekne *defense attorney*. Které slovo použít, když mluvíte o situaci u nás? Ideální bude obecné označení a to *lawyer* tj. **právník**.

- **Akademie věd**
Academy of Sciences

Oficiální název instituce v angličtině.

Příklady

• Researchers from the Czech **Academy of Sciences** have published their opinion on genetically modified crops in a 95-page "White Book"... – *The Prague Post*, 17. 6. 2009

- **akce/podniková akce**
company/corporate event

Akce ve smyslu společenské události organizované podnikem je *event* a ne *action*.

Příklady

• one of the major **sporting events** of the year – LDCE

• The conference was an important **social event**... – LDCE

• Event managers can supervise diverse **corporate events**, such as product launches, press conferences, corporate anniversary parties, meetings, conferences, and marketing programs such as road shows and grand opening events. – Wikipedia

• How to Plan a **Company Event**. – ehow.com

• Hi! We have two big **corporate events** a year. – creativecow.net

- **aktuální, aktuálně**
present, current

České slovo **aktuální** není *actual*, jak by snad někoho mohlo napadnout, ale *present* nebo *current*. Význam přídavných jmen *present* a *current* je téměř totožný, *current* naznačuje, že se jedná o dočasný stav. *Actual* znamená **skutečný**, i když hodně našich slovníků uvádí také špatný překlad jako **aktuální**. Odvozená příslovce *actually* znamená **ve skutečnosti** a ~~ne-aktuálně~~.

Příklady

• In the **present situation** we can't afford it.

• The **present owner** of the company is Mr. Smith

• **current price** of oil...

• My **current employer** is...

• How long have you been in your **present job**?

– OALD

- **alkohol**
alcohol, spirits, liquor, hard liquor, booze

Anglické slovo *alcohol* se používá zejména v obecném významu slova a to v standardní angličtině. Pro označení pití (vodka, whisky, rum atd.) se v britské angličtině používá spíše výraz *spirits*. POZOR! Obvykle se používá v množném čísle, v jednotném čísle *spirit* znamená **duch**. Pro označení silného alkoholického nápoje upřednostňuje americká angličtina slovo *liquor* [likə] nebo *hard liquor*. POZOR! Neplést se slovem *liqueur* [lik'juə], které znamená likér. Dalším slovem pro alkohol je *booze*, což je v překladu **chlást** a také **chlástat**. Viz **chlástat**.

Příklady

- He drinks **a lot of alcohol**.
- I don't drink **alcohol** anymore. – LDCE
- She drinks wine and beer but **no spirits**. – OALD
- **Hard liquor** is a generic term for any alcoholic spirit distilled from fermented grain, fruits or vegetables. – ehow.com

- **americké brambory**
potato wedges

~~American potatoes~~ je výraz, který asi napadne každého. Je sice pravdou, že větší kousky brambor smažené často se slupkou mají původ v USA, jmenují se ale *potato wedges* nebo jednoduše *wedges*.

Příklady

- **Potato wedges** are a variation of french fries. As their name suggests, they are wedges of potatoes, often large and unpeeled, that are either baked or fried. They are sold at diners and fast food restaurants. – Wikipedia
- This crusty and delicious, oven-roasted **potato wedges** recipe are easy to make, and are a great alternative to French fries. – about.com

POTATO WEDGES

Foto@Wikimedia Commons, author: Rooney202

Příklady

- With just a splash of oil and a pinch of salt and pepper, you can turn the humble potato into delicious **homemade wedges**. – jamieoliver.com
- This crusty and delicious, oven-roasted **potato wedges** recipe are easy to make, and are a great alternative to French fries. These **potato wedges** are also sometimes called steak fries. – about.com

- **anglická snídaně**
cooked breakfast, full breakfast

Cooked breakfast, full breakfast nebo *full cooked breakfast* je to, co my nazýváme **anglická snídaně**. S výrazem *English breakfast* se setkáte také, ale ne moc často. *Cooked breakfast* se skládá ze smažené slaniny, vajíček, toastu/chleba, smaženého rajčete, klobásky, *black pudding/white pudding* (klobása připomínající jelito/prejt) a vařených fazolí. Většinou to nejsou všechny složky najednou, ale pouze něco z uvedeného. V americké angličtině se používá výraz **American breakfast**, jehož složení najdete v Příkladech.

Příklady

- A **full North American breakfast** would comprise eggs, a breakfast meat that would either be bacon, ham, scrapple, steak or sausages, a form of potato like hash browns or

fries, toast or baked foods like muffins or bagels, a fruit and coffee. – *buzzle.com*

- *No meal has quite the same power as the **full English breakfast** with all the trimmings.* – *Daily Mail, 25. 4. 2011*

- *A **full breakfast** is regarded as a staple of traditional British and Irish cuisine.* – *wikipedia.org*

- *A **full breakfast** is a breakfast meal, usually consisting of bacon, sausages and eggs, often served with a variety of side dishes and a beverage such as coffee or tea.* – *wikipedia.org*

COOKED BREAKFAST

Foto©Wikimedia Commons, author: Ewan Munro

- **anglicky/jak se řekne anglicky...?**

what's the English for...?

Tak to je dotaz, když se chcete zeptat na nějaké anglické slovo nebo výraz. Zapomeňte na všechny překlady, které vás napadnou a zapamatujte si *What's the English for...?*

- **apartmán**
suite [svi:t]

Při pomýšlení na **hotelový apartmán** leze některým lidem na jazyk automaticky anglické slovo *apartment*, není to ale ten správný výraz. Hotelový apartmán je *suite* nebo *hotel suite*, slovo *apartment* znamená v americké angličtině **byt**. POZOR! Výslovnost slova *suite* je [swi:t], neplést s výslovností slova *suit* [su:t] nebo *sju:t*, které znamená oblek.

Příklady

- *honeymoon **suite** – apartmán pro novomanžele*
- *A **suite in a hotel** or other public accommodation denotes a class of luxury accommodations, the key feature of which is multiple rooms.* – *wikipedia.org*

- **arabský**
Arab, Arabian, Arabic

České přídavné jméno **arabský** má v angličtině tři ekvivalenty: *Arab, Arabian, Arabic*. Přídavné jméno *Arab* používáme, když **mluvíme o něčem arabském** tj. patřícím nebo týkajícím se Arabů: *Arab League* (Arabská liga). Přídavné jméno *Arabian* se používá, když **mluvíme o Arabii** tj. Arabském poloostrově: *Arabian Peninsula*. Slova *Arab* a *Arabian* se někdy dají použít pro různá podstatná jména s tím, že slovo *Arabian* naznačuje, že se jedná o něco týkající se Saudské Arábie nebo Arabského poloostrova. Tak např. kůň může být *Arabian horse* ale také *Arab horse*. To platí také pro podstatná jména *village, town*. Když **mluvíme o minulosti**, můžeme použít slovo *Arabian* místo *Arab*: *Arabian monuments, Arabian philosophy*. Přídavné jméno *Arabic* se používá, když **mluvíme o arabském jazyce, literatuře, hudbě**: *Arabic literature*.

Příklady

- ***Arab** world/people/history/League*
- ***Arabian** desert/nights/horse*
- ***Arabic** alphabet/writing/language/literature/music*

- **Archeologický ústav**
Institute of Archeology

Oficiální název instituce v angličtině.

- **Asijec**
Asian

Hodně lidí používá v češtině slovo **Asiat**, které má ale negativní konotaci, protože naznačuje příslušnost k rase. Obyvatel Asie je správně

česky **Asijec** a jeho anglický ekvivalent je *Asian*. POZOR! *Asian* je sice obyvatel Asie, ale v britské angličtině se jím většinou rozumí obyvatel Indie, Bangladéše nebo Pákistánu. Koloniální minulost má prostě silné kořínky. Američané si zase slovo *Asian* přiřadí k obyvatelům Dálného východu. Také záležitost dějin. Nedorozumění se vyhnete, když použijete předložku „z“ a pak označení země. Další podobné anglické slovo je *asiatic* (**asijský**), které je přídavným jménem a v oblasti vědecké terminologie se používá pro označení antropologických pojmů, označení jazyků, flory a fauny. Používat ho jako podstatné jméno – *Asiatic* tj. česky **Asiat** – pro označení obyvatel není politicky korektní ani v češtině ani v angličtině vzhledem k negativní konotaci tohoto slova.

- **auto/oddělat auto**
total a car

Výraz *total a car* je odvozený od výrazu *total loss*, který se v pojišťovnictví používá pro havarované auto, které je na odpis, česky **totální škoda**. Minulý čas a přičestí minulé se v angličtině objevuje ve dvou tvarech: *totalled* a *totalled*. První tvar je typický pro britskou angličtinu, druhý pro americkou. **On oddělal auto** se tak řekne *He totalled his car*.

Příklady

- *His car is totalled.*
- *After hitting the tree, the car was totalled.* – *Urban Dictionary*
- *California resident Chris Berry knows a thing or two about having his car totalled.* – *aol.com*

- **autobus**
bus, coach

Autobusy jezdící ve městě se označují slovem *bus*, autobusy meziměstské dopravy nebo zájezdové autobusy zase jako *coach*: *We went on a coach trip*. Slovo *coach* se používá zejména v britské angličtině, v americké se používá spíše slovo *bus*. Autobusová zastávka

ve městě je *bus stop*, autobusové nádraží je *coach station*, i když se setkáte také s výrazem *bus station*. Když se budeme řídit nejznámějším britským autobusovým nádražím – *Victoria Coach Station* – tak bychom měli spíše používat slovo *coach*. V USA se zase používá výraz *bus terminal*. Výraz z americké angličtiny *to fly coach* zase nemá nic společného s autobusy. Znamená **letět v letadle turistickou třídou**. *Coach* znamená také železniční vagon.

COACH

Foto©Wikimedia Commons

Příklady

- **a coach trip**
- *She's going to Grimsby on a coach.* – *LDCE*
- *...from Metro line C-Opatov, take bus 213 two stops to Na Sádce...* – *The Prague Post*, 26. 12. 2012
- *They went to Italy on a coach tour.* – *OALD*

- **automat/parkovací automat**
parking meter

Parkovací automat – *parking meter* – vydává **stvrzenku** o zaplacení parkovného – *parking payment* –, kterou když nemáte tak vám *traffic warden* (**dopravní policista**) vystaví *traffic ticket* (**pokutu**).

- **autosalon**
car showroom, car salon

Další výraz, který můžeme použít je *car dealership*.

- **autostop**
hitchhiking

Pokud vám auto zastaví, požádáte řidiče o svezení větou *Can you give me a lift to...?*
(Svezete mně do...?)

Příklady

- **Hitchhiking** is one of the cheapest ways of traveling. – wikitravel.org
- **Hitchhiking** (also known as thumbing or hitching) is a means of transportation that is gained by asking people, usually strangers, for a ride in their automobile... – wikipedia.org
- A free-content wiki website for **hitchhikers** with general information on **hitchhiking** as well as individual places in eight languages. – hitchwiki.org
- **Hitchhikers** can search for a appropriate ride and go on a free or cheap holiday. – hitchhikers.org